

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА**

Навчально - науковий інститут бізнесу і менеджменту

Кафедра організації виробництва, бізнесу та менеджменту

Химченко Олександр Олексійович

УДК 338.439.4 :633.853.53

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної (магістерської) роботи

**УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ
ЕФЕКТИВНІСТЮ ВИРОБНИЦТВА ТА
ЗБУТУ СОЇ**

*спеціальності 073 «Менеджмент»
(освітньо-професійна програма «Менеджмент і адміністрування»)*

Харків – 2019

Кваліфікаційна (магістерська) робота є рукописом.

Робота виконана в Харківському національному технічному університеті сільського господарства імені Петра Василенка Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник:

доктор економічних наук,
професор,
**Потишняк Олена
Миколаївна,**
Харківський національний
технічний університет
сільського господарства імені
Петра Василенка,
професор кафедри організації
виробництва, бізнесу та
менеджменту.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДИПЛОМНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Актуальність теми. В умовах ринкової економіки результативність діяльності підприємств різних форм власності прямо залежить від ефективного використання чинників виробництва. Досягти цього можна, лише завдяки правильній організації виробництва і наявності можливостей її вдосконалення.

Актуальність обраної теми обумовлена тим, що у реаліях сьогодення організація виробництва є визначальним фактором в ефективності господарювання і конкурентної переваги на ринку для підприємства. Вдосконалення організації виробництва на підприємстві потребує глибоких теоретичних знань та практичних навичок, які повинні співвідноситися зі специфікою саме того середовища, де проводиться це вдосконалення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми оцінки ефективності діяльності підприємств різні часи вивчалися вітчизняними та зарубіжними економістами М. Альбертом, М. Брауном, Р. Капланом, М. Мейером, М.Х. Месконом, Ф. Хедоурі, В. Андрійчуком, С. Азізовим, С.Мочерним та ін.

Вивченню проблем підвищення економічної ефективності виробництва та реалізації сої присвячені праці П. Саблука, В. Амбросова, Г. Мазнева, В. Месель-Веселяка та інших дослідників. Однак, зважаючи на постійні зрушення в ринковому середовищі, проблема підвищення економічної ефективності виробництва та реалізації сої залишається актуальною та вимагає досліджень.

Мета і задачі. Метою магістерської дипломної роботи є удосконалення управління ефективністю

виробництва та збуту сої в сільськогосподарському підприємстві.

Головними задачами є:

- аналіз показників ефективності господарювання та використання ресурсів підприємства;
- визначення напрямів підвищення економічної ефективності виробництва олійних культур;
- визначення ефективності інтенсифікації виробництва сої;
- аналіз ризиковості виробництва сої в досліджуваному господарстві.

Об'єктом дослідження є процес підвищення економічної ефективності виробництва та збуту сої в досліджуваному сільськогосподарському підприємстві.

Інформаційна база: законодавчі та нормативні акти України; звітно-статистичні і бухгалтерські дані підприємства; наукова, методична і спеціальна література.

Теоретичною та методологічною основою дослідження є діалектична теорія, процес ний та системний підходи, а також теоретико-методичні розробки вітчизняних та зарубіжних економістів з теми дипломної роботи.

В процесі дослідження використовувалися різноманітні методи досліджень: статистичний, графічний, порівняння, аналізу, синтезу, графічний.

Елементи наукової новизни та їх практичне значення полягає в теоретичному обґрунтуванні та практичному опрацюванні рекомендацій щодо підвищення економічної ефективності виробництва та збуту сої в досліджуваному господарстві. А саме:

удосконалено:

- визначено складові підвищення економічної ефективності виробництва сої, найбільш

значущими з яких є економіко-фінансові складові та виробничі.;

набуло подальшого розвитку:

- за допомогою методу маржинального аналізу визначені оптимальні пропорції між витратами, ціною і обсягом реалізації продукції, що дозволило встановити такий обсяг реалізації, що забезпечує беззбиткову діяльність;

- на основі аналізу норми беззбитковості проведено аналіз ризиків, можливих при впровадженні запропонованих економіко-технологічних змін.

Апробація результатів роботи. Апробація результатів дослідження була викладена у наукових публікаціях:

1) «Концентрація сільськогосподарського виробництва та її роль в агробізнесі», яка була представлена на Міжнародній науково-практичній конференції «Управління розвитком соціально-економічних систем» (присвяченій 70-річчю кафедри організації виробництва, бізнесу та менеджменту ХНТУСГ) (2018 р.);

2) «Удосконалення системи операційного менеджменту підприємства: теоретичний аспект», яка була надрукована в Віснику студентського наукового товариства навчально-наукового інституту бізнесу і менеджменту Харківського національного технічного університету сільського господарства представлена на (2018 р.).

Обсяг дипломної роботи: дипломна робота написана на 98 сторінках, були проведені розрахунки в 19 таблицях, а також приведено 8 рисунків.

Список використаної літератури понад 70 літературних джерел.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИПЛОМНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

У першому розділі «Теоретичні основи організації виробництва на підприємстві» розглянуто: сутність, закономірності, основні принципи та завдання організації виробництва; основні напрямки вдосконалення організації виробництва; ефективність виробництва сої в Україні та світі.

У другому розділі «Ефективність виробництва та реалізації сої в підприємстві» розглянуто: організаційно-економічна характеристика досліджуваного підприємства; стан та ефективність використання ресурсів підприємства; стан та оцінка економічної ефективності вирощування сої.

У третьому розділі «Шляхи підвищення ефективності виробництва сої в підприємстві» розглянуто: складові підвищення економічної ефективності виробництва олійних культур; ефективність інтенсифікації виробництва сої; аналіз ризиковості виробництва сої.

ВИСНОВКИ

Соя на сьогодні є однією з найбільш затребуваних сільськогосподарських культурою у світі. Для вирощування культури в Україні склалися сприятливі природно-кліматичні умови та вигідне географічне розташування.

У дипломній магістерській роботі проведено аналіз виробничо-господарської діяльності досліджуваного підприємства та запропоновані шляхи підвищення ефективності виробництва та збуту сої в господарстві.

У першому розділі кваліфікаційної (магістерської) роботи проведено узагальнення теоретичних основ організації виробництва на підприємстві.

Визначено, що організація виробництва є певним внутрішнім упорядкуванням й координуванням всіх елементів і наявних ресурсів виробництва як єдиного цілого, що спрямоване на результативне та ефективне господарювання.

Україна є одним з найбільших виробників сої у світі. Головними чинниками зростання виробництва сої в країні є створення і впровадження у сільськогосподарське виробництво нових сортів культури, розробка та запровадження сортової технології її вирощування, а також велика популярність культури на ринку.

Найвища концентрація посівів сої у західних регіонах країни: Чернівецька, Хмельницька і Рівненська області.

Соя – експорторієнтована культура. Її переважна частина екпортується до Китаю, Африки та країн ЄС, де використання продукції, вирощеної на Європейському континенті є актуальним трендом.

У другому розділі роботи проведено аналіз ефективності виробництва та реалізації сої в досліджуваному підприємстві.

Досліджуване господарство – багатогалузеве; виробничий напрям – зерново-соняшниківницький. За обсягом в структурі товарної продукції лідирує кукурудза на зерно (30,78 %) та озима пшениця (19,14 %).

Діяльність досліджуваного господарства розвивається є доволі стабільною, а зростання вартості активів свідчить про його розширене відтворення за інтенсивним типом.

Показники рівня інтенсифікації виробництва у підприємстві мають позитивну динаміку. Однак, різновекторна динаміка показників ефективності інтенсифікації, зокрема, зменшення показників сукупної рентабельності та норми прибутку є свідченням зниження ефективності інтенсифікації виробництва на підприємстві.

Загальна площа сільськогосподарських угідь на кінець 2018 року складала 1626 га. Переважне зростання величини натуральних та вартісних показників ефективності використання земель господарства свідчить про доволі ефективне їх використання. Зниження величини отриманого прибутку на 1 грн основних та оборотних активів в 5 разів говорить про зниження ефективності використання зазначених ресурсів.

За досліджуваній період частка сої в структурі товарної продукції дещо зменшилась і у 2018 р виробництву бобів належало 5 місце.

У структурі витрат виробництва сої в досліджуваному господарстві переважали витрати на амортизацію(19 %), мінеральні добрива (17,8 %) та оплату праці (15,9 %).

За період 2016 – 2018 рр. площа під посівами сої скоротилася на 26 % та становила у 2018 р. 174 га. При урожайності культури 21,3 ц/га було отримано валовий збір 3714 ц.

Ціна реалізації за досліджуваній період зросла на 30,7 % і склала 918,6 грн/ц, що забезпечило виручку 2617 тис.грн.

Величина прибутку на 1ц сої склала 482,7 грн, на 1 га – 10303,8 грн, що відповідно на 22,6 та 8,6 % вище показників 2016 р.

Рівень товарності сої у 2018 році був 76,7 %, а у попередньому році - 120,6 %, тобто збут продукції відбувається переважно наприкінці маркетингового року, коли формується найвища ціна.

Показник рівня рентабельності виробництва сої склав у 2018 році 110,8 %, що на 16,5 відсоткових пункти менше показника 2016 р, тобто соєвиробництво є прибутковим для досліджуваного господарства, але показники його результативності та ефективності на кінець

досліджуваного періоду дещо знизилися. Отже, виробництво напрям соє виробництва потребує заходів щодо підвищення його ефективності.

У третьому розділі роботи зроблена спроба визначити шляхи підвищення ефективності виробництва сої в підприємстві.

Аналіз динаміки показників ефективності виробництва та реалізації сої дозволив виявити, що зростання ціни реалізації не завжди супроводжується збільшенням прибутку. Важливим фактором підвищення прибутковості продукції є забезпечення зниження її собівартості.

Запровадження та дотримання інтенсивної технології вирощування сої забезпечить господарству приріс урожайності культури, валового збору та зниження собівартості.

Запропоновано зміни до технологічної карти вирощування сої в господарстві з урахуванням вже здійснюваних заходів, які мають сприяти підвищенню економічної ефективності вирощування культури.

В результаті запропонованих змін виробнича собівартості зменшиться на 4 % і складе 502,4 грн/ц, а урожайності зросте на 60 % і складе 34 ц/га, що забезпечить приріст валового збору 2202 ц. та додатково 922,2 тис. грн прибутку. Рентабельність виробництва сої зросте на 7,1 відсоткових пункти і складе 82,8 %.

Визначено маржинальний дохід на 1 ц сої - 634,8 грн та беззбитковий обсяг 889,4 ц, які при запровадженні змін складуть відповідно 679,2 грн/ц та 1533 ц.

Зменшення виробничих витрат в розрахунку на одиницю продукції та забезпечення приросту урожайності сої є вагомим фактором для впровадження запропонованих технологічних змін.

Проведено аналіз ризиковості впровадження запропонованих змін, індикатором ризику виробництва сої є норма беззбитковості. Цей показник склав 3,1 %. Визначено, що найвагомим фактором впливу при виробництві сої є величина постійних витрат.

Однак запропоновані зміни при існуючому стані менеджменту та при наявних ринкових умовах мають не високий ступінь надійності.

Отже, підприємство має зосередити зусилля на підвищенні ефективності менеджменту.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИПЛОМНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

1. Химченко О.О., Лихопуд О.І. Удосконалення системи операційного менеджменту підприємства: теоретичний аспект. Вісник студентського наукового товариства навчально-наукового інституту бізнесу і менеджменту Харківського національного технічного університету сільського господарства: збірник наукових праць. Харків: ХНТУСГ, 2018. Вип. 2. С. 65 - 67.
2. Химченко О.О., Танчук О.А., Лихопуд О.І. Концентрація сільськогосподарського виробництва та її роль в агробізнесі. Управління розвитком соціально-економічних систем: Матеріали Міжнародної наук.-практ. конф. (присвяченої 70-річчю кафедри організації виробництва, бізнесу та менеджменту). Харків: ХНТУСГ, 2018. С. 95 – 97.

АНОТАЦІЯ

Химченко О.О. «Удосконалення управління ефективністю виробництва та збуту сої».

В дипломній магістерській роботі автором зроблена спроба теоретичного обґрунтуванні та практичного опрацювання рекомендацій щодо підвищення економічної ефективності виробництва та збуту сої в досліджуваному господарстві.

Визначено напрями підвищення економічної ефективності виробництва сої. Виявлено оптимальні пропорції між витратами, ціною і обсягом реалізації продукції, та на цій основі визначено беззбитковий обсяг виробництва сої в господарстві. Проведено аналіз норми беззбитковості та визначено вплив ризиків, можливих при впровадженні запропонованих економіко-технологічних змін.

Ключові слова: ефективність виробництва та реалізації, рентабельність, норма беззбитковості, ризиковість, маржинальний аналіз.

SUMMARY

Khimchenko O. "Improving the management of soybean production and marketing efficiency".

In the diploma master's work the author made an attempt of theoretical substantiation and practical elaboration of the recommendations for increasing the economic efficiency of production and marketing of soybeans in the studied farm.

The directions of increasing the economic efficiency of soybean production are determined. The optimal proportions between the costs, the price and the volume of sales are determined, and on this basis the break-even volume of soybean production in the farm is determined. The break-even rate was analyzed and the impact of the risks that could be introduced in the proposed economic and technological changes was determined.

Keywords: production and sales efficiency, profitability, break-even rate, riskiness, margin analysis.

Комп'ютерний набір і верстка
О.О. Химченко

Підп. до друку 05.02.2018. Формат 60x84 1/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman. Друк
офсетний.
Ум. друк. арк. 0,9. Обл.-вид.арк.0,9. Тираж 10 прим.
Замовлення № __

Надруковано в КП «Міська друкарня»
61002, м. Харків, вул. Алчевських, 44
Свідоцтво про державну реєстрацію:
серія ДК № 3613 від 29.10.2009р.